

Některé problémy zvyšování odolnosti operační obrany

*Redakčně upravený a zkrácený článek plukovníka V. F. Šulgi-
na, kandidáta vojenských věd, docenta, uveřejněný v sovětském
časopise „Vojennaja mysl“ č. 7/1987.*

Analýza zkušeností z válek, válečných konfliktů a operační přípravy ozbrojených sil NATO, hlavních koncepcí, které jsou určující pro názory západních vojenských specialistů na podstatu a charakter soudobých útočných operací, umožňuje vyčlenit řadu problémů zvyšování odolnosti operační obrany. K nejdůležitějším z nich patří:

- dezorganizace systému velení vojskům a řízení zbraní nepřítel, opatření proti jeho průzkumu,
- snížení palebných a úderných možností,
- předejití útočníka v uskutečnění manévru,
- dovedné uspořádání obrany,
- narušení operační celistvosti nepřátelských úderných uskupení z týlu,
- zabezpečení vysoké úrovně odolnosti vojsk v obraně,
- organizace spolehlivého a pevného velení vojskům.

Je pochopitelné, že vyčlenění těchto problémů má v určité míře podmíněný charakter, protože se natolik vzájemně prolínají a podmiňují, že jejich vliv na odolnost operační obrany může být hodnocen jen v celém komplexu.

Dezorganizace systému velení vojskům a řízení zbraní útočníka, opatření proti jeho průzkumu je jednou z nejdůležitějších podmínek, které přímo ovlivňují odolnost operační obrany, zvláště v prvních operacích na počátku války. Zejména v tomto období budou zasazena mohutná uskupení

vojsk, která byla vytvářena v průběhu let a prověřována v praktické činnosti orgány velení a průzkumu.

Bojové možnosti vojsk (sil) a efektivnost soudobých zbraňových systémů jsou přímo závislé na spolehlivé činnosti vlastních prostředků ničení a integrovaných systémů průzkumu a velení. Zejména na přesné a sladěné práci těchto systémů závisí rychlá činnost, přesnost a ve značné míře dosah prostředků ničení útočníka a tedy i jejich efektivnost působení na uskupení vojsk (sil) obránce. Nepřítel vyzbrojený prostředky ozbrojeného zápasu velkého dosahu a průzkumu může vedením hromadných a soustředěných úderů vytvořit v krátké době trhliny, které rozdělí bojové sestavy vojsk v obraně, naruší jejich taktickou a operační součinnost a tím náhle snížit odolnost a operační celistvost obrany již do doby vedení úderu pozemních a vzdušných uskupení.

Jak potvrzují zkušenosti ze cvičení, dezorganizace systému velení a průzkumu útočníka je možné dosáhnout komplexním použitím různých způsobů spolehlivého umlčení hlavních prvků těchto systémů. To předpokládá:

- organizaci efektivního průzkumu, trvalé sledování těchto prostředků v prostoru rozmístění, jejich přemísťování a analýzu změn v režimu práce,
- vyčlenění potřebných sil a prostředků palebného ničení k boji s nimi, vzdušných výsadek pro činnost v týlu nepřítel,

— vedení boje s diverzními průzkumnými skupinami v týlu vlastních vojsk,

— efektivní využívání prostředků REB v komplexu s palebnými prostředky k umlčení rádiových sítí velení a průzkumných prostředků, zvláště těch, které patří průzkumným palebným systémům nepřítel.

Plánování ničení nejdůležitějších objektů v systémech velení a průzkumu je nutné považovat za jeden z nejdůležitějších úkolů a jejich zničení se zahájením útoku nepřítel se uskutečňuje ihned po jejich zjištění.

Významné místo v komplexu opatření proti průzkumu nepřítel patří přesně organizovanému a dovedně uskutečňovanému **operačnímu maskování**. Zkušenosti z Velké vlastenecké války a lokálních válek potvrzují vysokou efektivnost různých jeho způsobů (dezinformace, demonstrační činnosti, skrytí a imitace). Avšak v soudobých podmínkách se vyžaduje jejich další rozvíjení a zdokonalování, protože průzkum má každým rokem stále různorodější a komplexnější charakter. Např. již v současné době na cvičení vojsk NATO je široce uvažováno o vedení aktivního průzkumu ve všech oblastech se současným použitím různých prostředků (rádiových, radiolokačních, opticko-elektronických, tepelných atd.); perspektivně se bude tato tendence dále rozvíjet. Proto je zapotřebí, aby i opatření operačního maskování měla komplexní charakter. Je to hlavní pro dosahování spolehlivého působení proti každému uvedenému prostředku. Přitom na prvořadém významu nabývá maskování vojsk proti kosmickému průzkumu.

Jak potvrzují zkušenosti, je velmi složité uskutečňovat efektivní maskování v soudobé obranné operaci. Útočník, který se pokouší realizovat převahu sil a prostředků na směru hlavního úderu a získat i udržet iniciativu, se bude snažit vést výsoco manévrou rozhodnou činnost současně do velké hloubky. To znamená, že plánování a uskutečňování maskovacích opatření musí být nejen přesné, ale i dostatečně pružné. To umožní včas přijímat protioopatření ke zjištění rozmístění a charakteru činnosti vlastních vojsk s vysokým stupněm pravděpodobnosti do celé hloubky jejich operační sestavy.

Nejdůležitějším problémem zvyšování odolnosti obrany je **snížení palebného a úderného působení útočníka** oslabením jeho možností k hlubokému palebnému ničení a využití těchto výsledků pozemními i vzdušnými uskupeními na hlavních směrech. Toho je možné dosáhnout především

vedením silných palebných úderů na prostředky ničení a na úderná uskupení útočníka.

K úspěšnému vedení útoku je podle zahraničního vojenského tisku nezbytná nejméně 4 až 6násobná převaha sil a prostředků nad obráncem. Současně je počítáno s tím, že obránce je schopen splnit stanovené úkoly, jestliže nepřítel nemá větší než 2 až 3násobnou převahu. Jestliže vedením úderů na palebné prostředky a hlavní uskupení nepřítel dokáže obránce vytvořit poměr sil a prostředků 1:3 ve prospěch útočníka, pak ho může na čas donutit upustit od aktivní činnosti a přijmout opatření k zesílení uskupení na daném směru nebo přenést úsilí na nový směr. To je pochopitelně spojeno s uskutečněním komplexu složitých opatření a s časovou ztrátou.

Jak ukazují zkušenosti z lokálních válek, vysoká efektivnost prostředků ozbrojeného zápasu umožnila široce použít **metody volby ničení protistojících uskupení**. Přitom velká část úkolů byla plněna prostředky vzdušného napadení. Zejména v bojové činnosti na Blízkém východě letectvo vyřadilo z boje v průměru více než 50 % tanků a jiných obrněných vozidel, tj. bojové techniky, jejichž ztráty snižují úderné možnosti útočníka. Úloha palebných úderů ze vzduchu na objekty v taktické a blízké operační hloubce neustále roste. O tom svědčí intenzivní výzkumy v armádách států NATO, a to efektivnějších způsobů použití vojskového letectva, především připadové činnosti skupin vrtulníků a vzdušných úderných odřadů, vedená do hloubky 50 až 60 km od předního okraje.

Dovedné uspořádání obrany ve značné míře zvyšuje její operační odolnost. Analýza zkušeností z Velké vlastenecké války svědčí o tom, že jednou ze základních tendencí rozvoje operační obrany bylo zvětšení její hloubky. Toho bylo dosahováno členěním prvků operační sestavy vojsk do sledů, rozvinutím systému obranných čar, rájů a postavení, dovednou organizací palebného systému a ženijních zátarasů, vybudováním protitankové, protivzdušné a protivysádkové obrany do celé hloubky operační sestavy vojsk. V důsledku zdokonalování umění organizace obranných operací a jejich vedení stalo se spolehlivější odrazení útoku nepřítel.

Při zdokonalování uspořádání obrany má důležitý význam **tvůrčí přístup k vytváření systému obranných postavení a pásem**. Neobvyklé stanovení předního okraje obrany, postavení, pásem a čar, nejen ztěžuje jejich zjištění, ale i nutí nepřítel v průběhu bojové činnosti několikrát přijímat nová rozhodnutí v podmínkách vel-

kého nedostatku času. Při organizaci obrany je nutné zvláště důkladně zvažovat možnosti vlastních vojsk i nepřítelů, charakter terénu a další podmínky. Nemá-li útočník dostatek záloh k rozvíjení úspěchu a terén umožňuje, za poměrně nevelkých těžkostí v krátké době vybudovat rozvinutou síť ženíjných staveb a kromě toho má dobré ochranné vlastnosti, pak je možné mít mezi jednotlivými postaveními menší vzdálenost a vytvořit tak v podstatě souvislé obranné pásmo. V tomto případě bude útočník donucen „probíjet se“ jednotlivými obrannými postaveními. Obránce tak může zpomalovat postup nepřítelů úpornými boji v taktické nebo blízké operační hloubce, způsobit mu značné ztráty již na začátku operace a za výhodných okolností získat iniciativu. Nejdůležitější podmínkou dosažení úspěchu přitom je spolehlivá izolace prostoru bojové činnosti proti přisunovaným zálohám nepřítelů z hloubky a efektivní boj s jeho vzdalým sledem.

V podmínkách, kdy má útočník několikanásobnou převahu v palebné síle, má značné zálohy, terén nemá dostatečné ochranné vlastnosti a k jeho ženíjnmu vybudování by bylo zapotřebí dlouhé doby, je výhodnější mezi postaveními a pásmo určovat větší mezery. Toto uspořádání obrany donutí nepřítel při prolomování následujících obranných postavení (pásem) přemísťovat a rozvíjet dělostřelectvo, další síly a prostředky v nových prostorech a znovu organizovat průlom. Přitom je nutné brát v úvahu, že rozptýlení vojsk v obraně, zvláště v méně členitém terénu, zvyšuje jejich odolnost vůči palebným úderům. Současně přemísťování nepřítelů k následujícímu obrannému postavení (pásmu) a rozvíjení jeho sil a prostředků před útokem bude nevýhodnější dobou způsobit mu ztráty palbou, protože v tomto období stupeň ochrany útočících vojsk se značně snižuje.

Myslím, že je vhodné vyčlenit jako samostatný prvek zvyšování odolnosti obrany — **tendenci k neustálému zdokonalování operačního uspořádání obrany**. Je to podmíněno tím, že toto uspořádání obrany je v přímé spojitosti se stupněm rozvoje materiální základny ozbrojeného zápasu a vybavením vojsk neustále účinnější i různorodou technikou. Objektivní důsledky tohoto procesu se projevují nejen ve značných změnách v samotných prvcích uspořádání obrany, ale i ve vzniku nových. Tato tendence se zvlášť výrazně projevila v letech Velké vlastenecké války a intenzivně se rozvíjí i v soudobých podmínkách. Je pochopitelné, že nejsou

současně zdokonalovány všechny prvky uspořádání obrany. Nejpodstatnější změny probíhají především v systémech protivzdušné, protitankové a protivysádkové obrany.

Před **systémem PVO** vyvstává úkol úspěšného odražení nenadálých hromadných náletů letectva a střel s plochou dráhou letu nepřítelů z různých směrů, ve dne i v noci, v celém rozsahu výšek a rychlostí. Současně s tím nabývá na velkém významu problematika boje s bezpilotními prostředky vzdušného napadení, které jsou předurčeny nejen k průzkumu a řízení palby, ale i k vedení úderů na pozemní objekty. V podmínkách realizace koncepce „boje s druhými sledy (zálohami)“ západní specialisté pokládají za nezbytné vytvořit průzkumné bezpilotní prostředky s doletem okolo 500 km a podzvukovou rychlostí letu, dále protitankové prostředky, využívané k plnění úkolů při izolování prostoru bojové činnosti. Současně se uvazuje o tom, že tyto prostředky budou mít stále rostoucí úlohu při překonávání systému PVO pilotovanými letouny. S tímto cílem je veden intenzivní vývoj prostředků, schopných samostatně zjišťovat a umlčovat objekty, které vyzařují rádiové vlny.

Při organizaci boje s bezpilotními prostředky je nutné brát v úvahu, že z hlediska jejich nízké ochrany je možné dosáhnout nejúčinnějších výsledků ničením míst velení, odpalovacích zařízení nebo prostředků do doby odpálení. Za letu může být efektivně využito protiletadlové dělostřelectvo společně s radioelektronickými prostředky. Souvisí to s tím, že tyto prostředky plní úkoly v podzvukových rychlostech a jejich řízení a sběr informací jsou uskutečňovány s využitím rádiového spojení. Umlčení rádiových sítí velení a sběr informací je nutné uskutečňovat současně s palebným ničením míst velení.

Hlavním úkolem **protitankové obrany** je odrazit mohutné úderky obrněných uskupení vojsk, způsobit jim velké ztráty ke zmaření útoku, kromě toho zničit tanky, které pronikly do hloubky obrany. V procesu dalšího zvyšování pancéřování vojsk se protitanková obrana stává v podstatě protipancéřovou. Kromě toho se zdokonalováním prostředků minování na dálku jsou se systémem protitankové obrany organicky slučovány prostory nebo čáry zatarašování, na kterých je plánováno vytvořit ohniska minování na dálku. Analýza zkušeností z lokálních válek ukazuje, že účinnost protitankových minových polí zřizovaných minováním na dálku může být 3 až 4krát vyšší v porovnání s klasickými.

Protivýsadková obrana plní v soudobých podmínkách značně větší rozsah úkolů než v minulosti. Jde o ničení vzdušných výsadků a aeromobilních vojsk nepřítelů při jejich izolování od uskupení, která útočí čelně. Důležitými prvky protivýsadkové obrany mohou být speciálně vyčleněné útvary (jednotky) určené k ničení výsadků, předem naplánované údery raketového vojska, letectva a dělostřelectva, připravené protivýsadkové zátarasy. Zkušenosti z lokálních válek svědčí o tom, že k ničení výsadků musí být neustále připraveny všechny svazky a útvary. Perspektivně je možné počítat se vznikem určitého druhu protivýsadkových bojů ve vzduchu.

Odolnost soudobé operační obrany předpokládá její vysokou **aktivnost**, které je možné dosáhnout manévrem palbou, vytvořením pozemních a vzdušných uskupení, dovedným vedením protidůderů (protiútečí), narušením operační celistvosti úderných uskupení nepřítelů z týlu a účelným použitím prostředků minování a řízováním zátarasů.

Manévr nabývá na zvláště velkém významu při dosažení úspěchu v obranné operaci. Na kvalitě jeho plánování a umění uskutečnění závisí ve značné míře odolnost operační obrany. Ve vojenských teoretických koncepcích rozpracovaných v armádách NATO se předpokládá, že v prvních hodinách napadení bude získána operačně strategická iniciativa, kterou vojska spolehlivě udrží, dále narůstání síly úderů na předem zvolených směrech a přenesení úsilí na nové, více perspektivní směry. V těchto podmínkách je nutné, aby možnost volby řešení obrance byla založena na **dovedném a včasém protimanévru, především palbou i údernými mobilními uskupeními proti prostředkům průzkumu, velení vojskům a řízení zbraní, nejefektivnějším** (vysoce přesným, rychle působícím, s velkým dosahem), **prostředkům palebného ničení a hlavním uskupením vojsk.**

Rozhodné uskutečnění manévru, zbavení nepřítelů možnosti organizovaně přenést úsilí na nové směry je nejdůležitějším faktorem uchování odolnosti operační obrany. Zkušenosti z Velké vlastenecké války, lokálních válek a cvičení svědčí o tom, že k dosažení tohoto je nutné: rychle připravit a vést efektivní údery na palebné prostředky útočníka, ničit hlavní uskupení jeho vojsk, zvláště obrněných, a vzdušné sledy do doby jejich soustředění na novém směru. Přitom je důležité dovedně stanovit čas vedení úderu a současně brát v úvahu, že přenesení úsilí

útočníka na jiný směr je do určité míry, ale nevyhnutelně spojeno s přemístěním, přeskupením vojsk, přesunem k zasazení druhých sledů, záloh do sražení atd. To vede k jejich demaskování a snížení odolnosti. Je pravděpodobné, že ve většině případů je toto období činnosti nepřítelů nejvýhodnějším k vedení současného palebného úderu na hlavní prvky jeho operační sestavy. Bude-li mít úder za následek narušení velení vojskům a řízení zbraní nepřítelů, sladěné činnosti jeho sil a prostředků, které jsou v sestavě úderného uskupení, pak útočník potřebuje další čas k odstranění jeho následků. To však umožní obránci upevnit vlastní postavení na daném směru.

Při nenadálém úderu nepřítelů nebo průlomů obrany jeho mobilními uskupeními, pro obránce na neočekávaných směrech, může být manévr uskutečněn k získání času pro přechod jiných svazů a svazků do obrany na výhodných čarách v hloubce.

Před uskutečněním manévru je zapotřebí hluboce zhodnotit vzniklou situaci a všestranně zvážit jeho možné důsledky. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že operační odolnost obrany může být také narušena v důsledku převahy jen pozicních způsobů vedení obranné činnosti nebo jako výsledek neopodstatněného manévru vojsk, silami a prostředky. Při řešení těchto problémů je zapotřebí dosáhnout jejich racionálního spojení. Obránce musí být připraven v závislosti na způsobech útoku nepřítelů, možnostech vlastních vojsk, charakteru terénu k vedení jak pozicní, tak manévrové obrany, k rychlému přechodu od pozicních forem činnosti k manévrovým a naopak.

Nejvyšší formou projevu aktivity obrany jsou **protiúder**y, jejichž včasné vedení značně zvyšuje její odolnost. Je nutné, aby byly plánovány v různých variantách, aby byly organizovány včas a všestranně zabezpečeny. Přitom je důležité dosáhnout překvapení při jejich vedení. Při organizaci palebné přípravy protiúderu je nezbytné zabezpečit spolehlivé zničení těch uskupení (objektů), na nichž v rozhodující míře závisí úderná síla a koordinovaná činnost útočníka. Směle soustředování palby může mít za následek rozdělení uskupení nepřítelů, hluboký obchvat, obklíčení a zničení svazků a útvarů, které se vklínily do obrany. Důležitým faktorem, který napomáhá úspěchu protiúderu, je daleké palebné ničení přisunovaných záloh na přístupech k obraně.

Dynamičnost vývoje a častá změna způsobů bojové činnosti určují rozmanitost

cílů protiúderů. Zkušenosti z obranných operací Velké vlastenecké války potvrzují, že současně se zničením nepřítele, který pronikl do hloubky, a obnovením ztraceného postavení, zvláště v prvním jejím období, byly protiúder vedeny k odpoutání části sil německých fašistických vojsk a hlavních směrů, k zadržení nebo zastavení jejich útoku, k získání času na zaújetí obrany v hloubce atd. V soudobých podmínkách budou mít protiúder ty nejrozhodnější cíle. Jejich hlavním úkolem bude ničení úderného uskupení nepřítele do celé jeho hloubky a přechod do protiútku, který se může stát prvním obdobím útočné operace.

Narušení operační celistvosti nepřátelských úderných uskupení z týlu může podstatně ovlivnit dosažení odolnosti obrany, protože na jedné straně způsobí dezorganizaci vojsk, která patří do těchto uskupení, a na druhé straně zničení nebo obsazení důležitých objektů, např. míst velení vojskům a řízení zbraní, komunikačních uzlů, skladů zásob atd.

V soudobých podmínkách má obránců stále větší možnosti aktivního působení do celé hloubky operační sestavy útočnicka, a to nejen palebnými prostředky velkého dosahu, ale i různými výsadky. Je důležité, aby použití těchto sil a prostředků bylo uskutečňováno podle jednotného plánu, v těsné součinnosti s palebným ničením a předpokládalo dezorganizaci velení vojskům i řízení zbraní, rozdělení jeho uskupení ve spojitosti se zničením nejdůležitějších objektů.

Zkušenosti z lokálních válek dokazují, že při plnění uvedených úkolů jsou velmi efektivní tzv. „kočující skupiny“ nebo oddíly, které mají ve své sestavě bitevní a víceúčelové vrtulníky s jednotkami motorizované pěchoty a ženijními jednotkami na palubě, které působí podle principu „manévr — úder — manévr“.

Mezi faktory, které rozhodujícím způsobem ovlivňují odolnost operační obrany, nabývá na zvláštním významu **zabezpečení vysoké úrovně odolnosti hlavních prvků operační sestavy vojsk.**

Vzhledem k tomu, že jsme se již zabývali některými opatřeními, která zvyšují odolnost vojsk, především aktivními, jako je boj s průzkumem a ničení palebných prostředků nepřítele, v dalším se zaměříme na řadu ochranných opatření, spojených se ženijním zabezpečením, a na některé jeho úkoly plněné ke zvýšení odolnosti obrany. Mezi nejdůležitější patří:

— ženijní (opevňovací) budování rážů (pásem) obsazených vojsky,

— vytvoření podmínek k utajení a rychlému manévru,

— maskování prostorů, čar, postavení, směrů činnosti vojsk atd.

V letech Velké vlastenecké války bylo **ženijní budování** organizováno ke snížení ztrát živé síly a bojové techniky na minimum, které by zabezpečovalo odolnost jednotek proti hromadnému, v podstatě plošnému působení dělostřelectva a letectva a proti palbě prostředků pro boj zblízka. Ochranu zabezpečovaly okopy, zákopy a lehké úkryty pro živou sílu a bojovou techniku, propojené mezi sebou spojovacími zákopy.

Takový systém při hustotě palby do 30 nábojů na 1 ha zmenšoval ztráty při rozmístění vojsk v okopech a zákopech v průměru na 15 až 20 % a při jejich umístění v pohotovostních úkrytech a úkrytech na 4 až 8 %. Ke snížení zranitelnosti a zvýšení účinnosti palebných prostředků jednotek v boji zblízka byly současně s budováním okopů a zákopů zdokonalovány obranné stavby s využitím železobetonu, kovu, udusané půdy, železobetonových a kovových konstrukcí výrobních průmyslových, předprůmyslových vertikálních masek apod.

Jestliže se hustota palby v průběhu války zvýšila v průměru třikrát, pak hlavní ukazatele ženijního zabezpečení obrany narůstaly rychlejším tempem: hustota protitankových minových zátarasů 15 až 20krát, zákopů 9 až 10krát, palebných staveb 4 až 5krát.

V současné době ve spojitosti se zvýšením efektivnosti konvenčních zbraní vzniká potřeba značně většího množství trvalých ženijních staveb, a to nejen pro první, ale i pro druhé sledy (zálohy). S rozvojem vysoce přesných zbraní nepřítele vystává ještě další problém — nutnost ochrany vojsk a objektů proti řízeným a samonávadčím střelám.

K hlavním opatřením, která vedou ke zkrácení lhůt ženijního budování obrany, patří:

— zvýšení úrovně mechanizace i výkonosti prací a ochrany ženijních strojů,

— vybavení bojové techniky prostředky samozakopávání,

— maximální využití ochranných a maskovacích vlastností terénu,

— důkladná organizace prací,

— včasné zabezpečení vojsk ženijními prostředky.

V soudobých operacích stále více nabývá na významu **dovedné použití min vojsky v obraně**. Jak vyplývá ze zahraničního vojenského tisku, „minová válka“ bude

v mnoha směrech určovat výsledek operací. To je podmíněno nejen tím, že s použitím soudobých prostředků je možné během několika minut zřít rozsáhlá minová pole. Vysoká efektivnost a další zdokonalování min se stále ve větší míře mění v prostředek, který způsobuje vojskům hromadné ztráty. Kromě toho je dnes značně složité zjišťování a zneškodňování soudobých prostředků „minové války“.

Zkušenosti z lokálních válek svědčí o tom, že po vzniku prostředků pro minování na dálku je možné:

- s překvapením pro nepřítele zřít minová pole v nejdůležitějších prostorech a tím současně ničit techniku i živou sílu, blokovat je, napomáhat hromadění vojsk v prostorech minování i před nimi a vytvořit výhodné podmínky k vedení soustředěných palb,

- v důsledku dovedného vytvoření zaminovaných prostorů mohou vzniknout situace, kdy útočící vojska budou nucena působit na nevýhodných směrech a mohou se dostat pod bočné úderky obránce.

Jedním ze způsobů dosažení operační odolnosti obrany je **organizace spolehlivého a pevného velení vojskům**. Hlavním kritériem hodnocení jeho kvality musí být

maximální využití bojových možností vojsk v průběhu obranné operace. Jako nikdy před tím zvyšuje se význam plánování ve variantách v závislosti na předpokládané činnosti útočníka. Přitom různé varianty uspořádání a vedení obrany musí být sladěny mezi sebou tak, aby při přechodu od jedné ke druhé variantě bylo zapotřebí uskutečnit jen minimum přeskupení a jiné dodatečné činnosti.

□

Historické zkušenosti nás učí, že hromadné zavedení nových prostředků ozbrojeného zápasu neodvratně má za následek zásadní změny v obsahu a způsobech obranné operace (boje). Ve spojitosti se značným úsilím armád NATO, které věnují vývoji konvenčních zbraní zvýšeného účinku a se současným zkoumáním nových způsobů jejich použití došlo ke vzniku koncepce „kombinované pozemní vzdušné operace (sražení)“ a „boje s druhými sledy (zálohami)“. Proto je nutné aktivní a včasné rozpracování adekvátních problémů v teorii soudobé obranné operace, jejich praktické prověření a uplatnění získaných zkušeností v praktické přípravě vojsk.